

Filarmoniyanın əvvəlki şöhrəti hani?

Sənətkarlar bu sənət məbədinin fəaliyyətinin canlanmasını istəyir

"Vaxtilə bu sənət ocağının səhnəsinə ən ünlü sənətkarlar çıxardı. Filarmoniyada konsert verən xanəndələri barmaqla göstərdilər. Konsertlərdə iştirak etmək üçün uzun-uzadı növbələr olardı. Sonra həmin konsertlərin müzakirəsi uzun zaman bitməzdi..." Azərbaycan Dövlət Filarmoniyasının səhnəsinə çıxan bütün xanəndələrdən, rəqqasə və rəqqaslardan, ayrı-ayrı ansambların və orkestrlərin üzvlərindən, həmin konsertlərin iştirakçısı olan insanlardan bu sözləri eşitmişəm. İndi sənət adamları o illəri yaddaşlarında nostalji kimi qoruyurlar.

Mədəniyyət və turizm naziri Əbülfəz Qarayevin sədrliyi ilə keçirilən kollegiyada Müslüm Maqomayev adına Azərbaycan Dövlət Filarmoniyasının 2012-2015-ci illərində fəaliyyəti ilə bağlı səslənən fikirləri oxuyarkən bir daha görkəmli sənət adamlarının həmin sözlərini xatırladım. Belə ki, iclasda Dövlət Filarmoniyasının idarə olunmasında ciddi nöqsanlara yol verilməsinin aşkarlanması, bədii şuraların iclaslarının keçirilməməsi, kollektivlərin repertuarının yenilənməməsi, həmçinin bilet satışının lazımı səviyyədə olmaması ilə bağlı iradlar eşidilib: "Ölkəmizin regionlarında konsertlər təşkil olunmur, beynəlxalq əməkdaşlığın gücləndirilməsi üçün müvafiq işlər görülmür. Tədbirlər haqqında ictimaiyyət əvvəlcədən lazımı səviyyədə məlumatlandırılmır". İclasda həmçinin mədəniyyət müəssisəsinin fəaliyyətini lazımı səviyyədə qura bilmədiyinə, vəzifəsinə məsuliyyətsiz yanaşdığına və nazirliyin qərarlarının icrasını təmin etmədiyinə görə Azərbaycan Dövlət Filarmoniyasının direktoru Murad Adıgözəlzadəyə şiddətli töhmət verilib. Fəaliyyətsizliyə və vəzifə səlahiyyətlərinin öhdəsindən gəlmədiyinə görə direktor müavini Afət Məlikova xəbərdarlıq edilib. Eləcə də ayrı-ayrı orkestrlərin və ansambların rəhbərlərinə xəbərdarlıq edilib. Bir sözlə, vaxtilə adı aləmə səs salan sənət ocağı fəaliyyətsizliyinə görə tənqidlərə tuş gəlib. Özü də haqlı yerə...

Maraqlıdır, şöhrəti vaxtilə dillərdə dolayan sənət ocağı neçə illərdir niyə yalnız xatirə gecələrinə və yubiley tədbirlərinə meydan olub? Xalq musiqisinin, muğam axşamlarının, ayrı-ayrı xanəndələrin və müğənnilərin konsertlərinin, simfonik gecələrin sədası bu divarlar arasından niyə eşidilmir? Keçirilən konsertlərə və gecələrə də yalnız dəvətnamə ilə bəlli insanlar dəvət alır? Doğrudanmı, şəhərin ən gözəl yerində yerləşən, arxitekturası ilə maraqlı doğuran sənət ocağı yalnız yoldan keçənlərin və az-çox sənət bilicisi olanların "Vaxtilə burda Xan Şuşinski oxuyardı...", "Bu səhnədə Niyazi dirijorluq edərdi..."-deyə köks ötürməsindən ötrüdür?

Faktdır ki, bu məbəddə çalışan orkestrlərin üzvlərinin çoxu xarici ölkələrə üz tutub. Hazırda filarmoniyada keçirilən konsertlərdən isə tamaşaçıları demək olar ki, heç bir xəbər tutmurlar. Nə telekanallarda konsertlərin anonslarına rast gəli-

nir, nə də yollarda afişalara. Sənət ocağı işini mətbuatla, media ilə qurmağı bacarmır. Adi bir informasiya almaq üçün günlərlə zəng etməli olursan...

FILARMONIYA NƏ ÜÇÜN BU SƏVIYYƏYƏ DÜŞDÜ?

"Mənim səhnəyə çıxdığım ilk vaxtlarda filarmoniyaya çox əzəmətli idi. Mən o dövrdə bu sənət ocağının səhnəsində baş verənləri yadıma salsam, ağlayaram. O zaman o səhnədə maestro Niyazinin çubuğunun görünməsi kifayət idi. Onun direktor olduğu dövrdə filarmoniyaya ən yaxşı vaxtlarını yaşayırdı. Həmçinin Tofiq Quliyevin, Şəmsi Bədəlbəylinin, Hacı Xanməmmədovun direktor olduğu illər gözümün qabağına gələndə kövrəlirəm. İstəməz öz-özümə sual verirəm: "Filarmoniyaya indi nə üçün bu səviyyəyə düşdü?"

Maraqlıdır, şöhrəti vaxtilə dillərdə dolayan sənət ocağı neçə illərdir niyə yalnız xatirə gecələrinə və yubiley tədbirlərinə meydan olub? Xalq musiqisinin, muğam axşamlarının, ayrı-ayrı xanəndələrin və müğənnilərin konsertlərinin, simfonik gecələrin sədası bu divarlar arasından niyə eşidilmir? Keçirilən konsertlərə və gecələrə də yalnız dəvətnamə ilə bəlli insanlar dəvət alır? Doğrudanmı, şəhərin ən gözəl yerində yerləşən, arxitekturası ilə maraqlı doğuran sənət ocağı yalnız yoldan keçənlərin və az-çox sənət bilicisi olanların "Vaxtilə burda Xan Şuşinski oxuyardı...", "Bu səhnədə Niyazi dirijorluq edərdi..."-deyə köks ötürməsindən ötrüdür?

Xalq artisti, görkəmli xanəndə Cənəli Əkbərovun dediyinə görə, o zaman filarmoniyada keçirilən konsertlərdə və tədbirlərdə tamaşaçı əlindən tərpənmək olmurmuş: "O zaman bilet yayma işi yox idi. Heç kim başqasına "Xahiş edirəm, mənim konsertimə gəlin" deməzdi. Sadəcə, "Xan Şuşinskiyə iştirakı ilə konsert" yazılan afişa divara vurulurdu. Eləcə də Sara Qədimova, Şövkət Ələkbərova, Rübabə Muradova, Gülağa Məmmədov və başqa sənətkarların adlarının yer aldığı afişaları görəndə insanlar filarmoniyaya axışır. O dövrdə ən görkəmli sənətkarlar bu səhnəyə çıxırdı. Öz sənət möhürü olan insanlar ayda 4-5 dəfə filarmoniyada konsert verirdilər". Xanəndə aləmə səs salan, insana rahatlıq gətirən konsertlərin

indi keçirilmədiyinə təəssüflənir: "İnsanların zövqünü dəyişiblər. İnsanlar da dəvətnamə ilə konsertlərə getməyə alışblar. O zaman tamaşaçılar konsertdən zövq almağa gəlirdilər, tanışlıqla paylaşılan dəvətnamələrə görə yox". Xanəndə vaxtilə insanların maraqla qulaq asdığı simfonik konsertlərin də filarmoniyanın səhnəsində az-az keçirildiyini qeyd etdi: "Bu konsertlər ölkənin vizit kartı idi. Simfonik orkestrlər ölkəni dünyada tanıdı bilir. Amma indi bizim ansambl və orkestrlərin səsi eşidilmir".

NƏ QƏDƏR GEC DEYİL...

1964-cü ildən 1994-cü ilə qədər Filarmoniyanın solisti olmuş **Xalq artisti, Musiqi Akademiyasının professoru Ramiz Quliyev** bu sənət ocağında çalışdığı illəri xüsusi məhəbbətlə yada salır: "Filarmoniyada Əliağa Quliyevin rəhbərliyi ilə Xalq

mək istəyirəm". Tanınmış tarzənin fikrincə, bu səhnədə təkcə yubileylər və xatirə gecələri keçirilməməlidir: "Biz dünyaya Azərbaycan Dövlət Filarmoniyasının layiqli səviyyəsini qaytarmalıyıq. Dövlət səviyyəsində xarici ölkələrin simfonik orkestrləri ölkəmizə qaşrola gəlir, həmçinin bizim də bu cür konsertlərimiz xarici dövletlərdə olmalıdır. Qədim orkestrlərimizin qədim ənənələrini qoruyub saxlamalıyıq. İstərdim ki, bədii şuralar yenə fəaliyyət göstərsin, hər şeyi bir adam həll etməməlidir". Xalq artistinin fikrincə, nazirin filarmoniyaya bağlı etdiyi iradlar düzgündür: "Nə qədər gec deyil, bu səhvləri düzəltmək lazımdır. Öz ölkəmizi mədəniyyətimizlə tanıtmalıyıq. Çünki filarmoniyaya məbəddir".

UNUDULMAZ İLLƏR

Xalq artisti Roza Cəlilova filarmoniyanın şöhrətli dövrü ilə bağlı xatirələrini yada salır: "Biz filarmoniyanın yaxınlığında yaşayırdıq. Uşaq vaxtı həmişə filarmoniyaya insanların axınının olduğunu görürdüm. O qədər axın var idi ki, bilet tapmaq olmurdu. O səhnədə Xan Şuşinski, Zülfü Adıgözəlov, Şövkət Ələkbərova, Əbülfət Əliyev, Mütəllib Mütəllibov kimi sənətkarları görmək üçün insanlar növbəyə dururdular. O zaman mikrofon da yox idi. Onlar canlı oxuyurdular, səsləri isə lap arxa cərgədə eşidilirdi. Üzeyir Hacıbəyovun yaratdığı simfonik orkestr, Xalq çalğı alətləri ansamblının ifası hər dəfə böyük anlaşıqla keçirdi. Mən də o səhnədə çıxış etmək arzusu ilə yaşayırdım..." Ömrünün 60 ilini bu səhnədə keçirən rəqqasə deyir ki, filarmoniyanın nüfuzu bütün sənət ocaqlarından yüksəkə dururdu: "Köhnə filarmoniyanın ab-havasını indi də yadımdadır. İndi o binanın yanından keçəndə gənclik illərim yadıma düşür. "Düzdür, indi də o səhnədə konsertlər keçirilir, xaricdən də müğənnilər gəlib o səhnədə oxuyurlar. Xatirə gecələri, yubileylər keçirilir. Amma o ab-havanı qaytarmaq olmur. O ab-hava mənim dünyamda əvəzsizdir. İndi bir çox yeni çıxan müğənnilər var ki, onları həmin səhnəyə yaxın qoymaq olmaz, çünki sənətkar səhnəyə yaraşmalıdır". R.Cəlilova xatırlayır ki, o dövrdə xaricdən gələn qonaqları ilk növbədə filarmoniyaya dəvət edirdilər: "Onlar bizim milli musiqimizə, folkloru, rəqslərə və muğama həvəslə qulaq asırdılar. Bu musiqilər onlara o qədər maraqlı görünürdü ki, təkrar baxmaq istəyirdilər. Sonra isə qonaqlar operaya gedirdilər. Çünki balet sənəti dünyanın bütün ölkələrində var. Amma hər ölkənin folkloru, milli musiqisi onun üçün daha önəmlidir. Bizim milli musiqimiz də bizi dünyada tanıdırdı. Çünki musiqinin təbliğatı vardı".

Sənətkarlar ümid edirlər ki, filarmoniyanın əvvəlki şöhrətini qaytarmaq hələ gec deyil. Bunun üçün çalışmaq, görkəmli xanəndələrin, müğənni və ifaçıların konsertlərini təşkil etmək, repertuara sanballı əsərlər daxil etmək, maraqlı gecələr keçirmək, bilet satışını təşkil etmək, rayonlarla əlaqələr qurmaq və s. lazımdır. Sənət ocağı ilə ictimaiyyət arasında yaxınlığın yaranması üçün telekanallarda keçiriləcək tədbirlərin anonsu verilməli, mərkəzi küçələrdə, yeri gələndə ictimai nəqliyyatda afişalar yer almalıdır. Hazırda dünyadan köç edən gözəl sənətkarlardan sonra bu səhnəyə çıxacaq qızıl səslər və ifalar hələ də var. Sadəcə, zamanında onlardan istifadə etmək lazımdır. Yoxsa doğrudan da gec olacaq...

Təranə Məhərrəmov